

**Profesionalizacija opismenjevanja in osnovnega
izobraževanja – osnovni moduli za usposabljanje učiteljev –
TRAIN**

**Module 2:
Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in
osnovnega izobraževanja**

Klitos Symeonides
Cyprus Adult Education Association (CAEA)

Handout for the Seminar

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Skupinska dinamika – Razdeljeni material 1

Nekatere lastnosti učinkovite skupine:

a)	Člani skupine razumejo in sprejmejo smotre.
b)	Obstaja občutek zvestobe skupini.
c)	Vzdušje vzajemne pomoči, razprava, h kateri prispeva večina članov, je pozitivna.
d)	Mentor/vodja daje prednost sodelovanju pred tekmovanjem.
e)	Pride do nesoglasij, vendar se skupina z njimi bogati.
f)	Kritika je odkrita, vendar pozitivna in brez osebnih napadov na posameznike.
g)	Mentor/vodja v razpravah ne prevladuje. Njegova vloga se lahko spremeni in vodenje preide od ene osebe do druge, odvisno od znanja in izkušenj članov skupine.
h)	Skupina se zaveda svojih smotrov in občasno oceni svoj napredek.

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Skupinska dinamika – Razdeljeni material 2

Ovrednotenje: Med svojim delom ste naleteli na različne vrste učencev. Določite tri vrste učencev in povejte, kako bi delali z vsako od njih.

1.

2.

3.

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Medkulturno učenje in strategije za novačenje udeležencev ter njihovih skupnosti – Razdeljeni material 1

Kdo so ne-udeleženci?

- Ljudje brez ali z nizko stopnjo izobrazbe
- Ljudje, ki potrebujejo osnovno izobrazbo
- Skupine z nizkimi prihodki
- Ljudje, ki delajo kot nekvalificirani ali polkvalificirani delavci
- Etnične manjšine
- Starejši ljudje
- Ženske z majhnimi otroki
- Ljudje z duševnimi in telesnimi motnjami
- Ljudje, ki živijo na podeželju

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Medkulturno učenje in strategije za novačenje udeležencev ter njihovih skupnosti – Razdeljeni material 2

Izjave starejših odraslih:

Ovire pri udeležbi - 'Vse so v vaši glavi'

Izjave spodaj ponazarjajo, kakšne občutke imajo glede učenja starejši odrasli:

'Izpolniti moraš prijavnice in izpolnjevati pogoje za vpis.'

'Gre za to, da dobiš ocene in da te ovrednotijo.'

'Skrbi me, da nisem dovolj dober.'

'Za izobraževanje odraslih moraš imeti dobro spričevalo iz otroštva.'

'Pri učenju gre za to, da si pameten.'

'Sposoben moraš biti, da delaš po sistemu.'

'Učenje požre veliko časa in je naporno.'

'Prestar sem, da bi se učil.'

'V šoli mi ni šlo nikoli dobro.'

'Kaj bi se pa lahko naučil v mojih letih?'

'Bojim se govoriti z drugimi ljudmi.'

'Drugi ljudje vedo več od mene.'

'Nočem biti več v razredu.'

'Ni mi do tega, da bi mi kdo govoril, kaj naj delam.'

'Nočem, da nekdo odloča namesto mene.'

'Vsak teden me ne zanima ista stvar.'

'Nerad sem v veliki skupini, ker ne morem slišati, kaj ljudje govorijo.'

'Ne hodim več veliko ven, ker se ne najdem.'

'Ne upam si spraševati, ker bodo drugi mislili, da ne morem slediti.'

Raziskava: Univerze za tretje življenjsko obdobje.

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 3 P. 1

Pet študij primerov

Jane

Jane je mama dveh otrok, ki se je razšla z moškim. Še vedno živi v soseski, kjer je odraščala, do njene mame je pet minut hoje. Jane je zgodaj zapustila šolo, nima nobenih kvalifikacij. Nikoli ni imela službe in celo življenje živi od socialne podpore.

Jane pomaga v popoldanskem varstvu v šoli. Odlično se razume z otroki. Zdaj iščejo nekoga, ki bi ga za njeno delo zaposlili redno. Edini pogoj za zaposlitev je, da opravi občinski tečaj o zaščiti otrok. Noče se prijaviti za delovno mesto niti na tečaj.

Johnny

Johnny bo kmalu star štirideset let, je oče treh fantov. Vedno je bil zagret nogometaš in zdaj pomaga trenerju lokalnega mladinskega kluba. Zaradi njegove vneme in sposobnosti, da navduši mlade igralce, ga imajo radi tako odrasli kot otroci.

Johnnyja so povabili na naslednji tečaj za mentorja, da bi se kvalificiral, vendar noče niti izpolniti prijavnice. Ker rabijo kvalificiranega mentorja, bodo morda na tečaj povabili koga drugega.

Kurt

Kurt je star 25 let samec, ki je delal kot tesar. Po prometni nesreči ne more več opravljati tega dela. Med rehabilitacijo so odkrili, da je dislektik in ne zna brati niti pisati.

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 3 P. 2

Pet študij primerov – nadaljevanje

Robert

Robert je star 35 let, ima otroke in je zelo družaben, rad govori z ljudmi. Hodil je na poklicno šolo in zdaj je kmetijski delavec. Robert še posebej rad odpelje svoje otroke in njihove prijatelje na izlet ali pa jim organizira praktične dejavnosti.

Že več let vsako leto uspešno organizira piknik en dan po vaškem prazniku. Letos so Roberta prosili, če bi poskusil dobiti kaj denarja od občine in poskrbel za sponzorstvo velikih podjetij v domačem kraju.

Robert ve, da je zamisel odlična, vendar se sprašuje, če ni čas, da organizacijo piknika prevzame kdo drug.

Sarah

Sarah je poročena, ima sedem otrok, starih od štiri do sedemnajst let. Poročila se je zgodaj in ni nikoli delala izven doma, vendar bi rada pomagala otrokom pri delu za šolo.

Uslužbenec v lokalni skupnosti je povabil Sarah, da pride k nanovo uvedenemu pouku, ki pomaga ženskam pri branju in pisanju. Sarah je uživala pri pouku, njenim otrokom pa je všeč, da mama skupaj z njimi dela domače naloge.

Vendar je Sarah po nekaj tednih rekla, da ne napreduje. Občutek neuspeha jo spominja na kratek čas, ko je kot otrok hodila v šolo in so jo posadili v zadnjo vrsto ter ji rekli, da je lena in se ne potruzi dovolj. Misli, da naslednji teden ne bo šla k pouku.

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 4

Pet študij primerov – Vprašanja za skupinsko delo

Jane Vprašanja za skupinsko delo

- Zakaj se Jane po vašem mnenju noče prijaviti?
- Ali mislite, da bi se prijavila za službo, če ji ne bi bilo treba opraviti tečaja?
- Kaj se lahko stori in kdo mora to storiti?

Johnny Vprašanja za skupinsko delo

- S kakšnimi odločitvami se sooča Johnny?
- Kako bi se lahko po vašem mnenju rešila za težava?
- Čigavo pomoč bo potreboval?

Kurt Vprašanja za skupinsko delo

- Zakaj je ta kriza za Kurta tako resna?
- Kaj bi bile vaše prioritete, če bi bili na njegovem mestu?
- Čigavo pomoč bo potreboval?

Robert Vprašanja za skupinsko delo

- Zakaj je po vašem mnenju za Roberta to resen položaj?
- Kaj bi moral storiti po vašem mnenju?
- Kaj bi po vašem mnenju moral narediti vaški odbor za organizacijo praznika?

Sarah Vprašanja za skupinsko delo

- Kaj bi po vašem mnenju morala storiti Sarah, da se izogne ponovnemu neuspehu?
- Kaj bi po vašem mnenju lahko naredil uslužbenec lokalne skupnosti, da bi jo prepričal, naj spet pride k pouku?
- Kaj bi lahko storil njen učitelj?

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 5

Igranje vlog po scenarijih petih študij primerov

Jane Igranje vlog

Jane pije čaj z mamo, ki jo skuša prepričati, naj se prijavi za službo. Odigrajte Jane in njeno mamo, da vidite, kam vas bo pripeljal pogovor.

Johnny Igranje vlog

Organizator nogometnega moštva se oglasi pri Johnnyju, preverja, ali se je prijavil na tečaj. Odigrajte organizatorja in Johnnyja ter si zamislite njun pogovor.

Kurt Igranje vlog

Kurt je pri svojem uradniku na zavodu za zaposlovanje. Odigrajte Kurta in uradnika ter se pogovorite o Kurtovih možnostih za zaposlitev v prihodnosti.

Robert Igranje vlog

Robert je na neformalnem sestanku s predsednikom vaškega odbora za organizacijo praznika, razpravljata o predlogu, da bi poiskali sponzorje. Odigrajte Roberta in predsednika odbora, da vidite, kaj se bo zgodilo.

Sarah Igranje vlog

Odigrajte Sarah in uslužbenca skupnosti ali Sarah in učitelja ter se pogovorite o problemu.

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 6 P. 1

Različni učni slogi

<u>Vizualni</u> Vizualni učenec se najbolje uči in pomni informacije dlje, če jih vidi ali če si jih slikovno predstavlja v mislih.	Uporabite slike Uporabite diagrame Uporabite barvno kodiranje Uporabite markerje Uporabite razdeljeni material Uporabite demonstracije
<u>Slušni</u> Slušni učenec se najbolje uči in pomni informacije dlje, če se o določeni temi pogovarja.	Pojasnite Ponovite Razpravljajte Uporabite posnetke Uporabite pesmi Pripovedujte zgodbe Uporabite dialog Uporabite igro Berite naglas
<u>Kinestetični</u> Kinestetični učenec se najbolje uči in pomni informacije dlje, če rokuje z materi ali nekaj počne.	Bodite praktični Uporabite tridimenzionalne modele Izdelujte stvari Uporabite tipalno izkušnjo Gibajte se Pišite

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 7

Težave s slušnim procesiranjem in primerne strategije

Težave

Slušna podoba – ozadje

Težave s filtriranjem hrupa iz ozadja ali osredotočanje na en glas izmed mnogih.
To je lahko problem v socialnih situacijah ali pri delu v skupinskih pisarnah.

Slušna pozornost

Človeku ne uspe slediti povedanemu ali izgubi zbranost

Slušni spomin in razvrščanje

Težko hrani in prikliče v spomin ustne informacije.
Težave pri iskanju poti.
Težko sledi navodilom po korakih ali ima težave pri spominjanju vrstnega reda stvari na seznamu.

Slušna povezanost

Težko sklepa in vzpostavlja povezave na osnovi jezika.
Težave pri razumevanju prispevkov in analogij.
Stvari lahko razume dobesedno in ne razume šal.
Težave pri matematičnih problemih, ki so zasnovani na jeziku.

Govorjeni jezik

Težave pri izgovarjanju večzložnih besed.
Človeku morda ne uspe, da bi opisal prizorišče ali zagotovil kontekst, ko opisuje dogodke.

Strategije

Poskušajte urediti miren prostor za delo, vsaj za najbolj pomembne naloge.
Izločite čimveč hrupa iz ozadja.
Uporabite vizualne vire, ki zagotavljajo vizualno utrditev (tablo, opombe, ilustracije, pisna navodila in diagrame).
Raje pokažite, kot pa da opisujete.
Govorite razločno, upočasnite in poenostavite ustno komuniciranje.
Zagotovite priložnosti za osebna pojasnila.
Navodila dajajte postopoma in počakajte, da je določena stvar dovršena, preden nadaljujete.
Uporabljajte besede, ki poudarjajo vrstni red (najprej ..., potem .. in na koncu ...).

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 8

Težave z motorično integracijo

Koordinacija

Splošna nerodnost in pomanjkanje avtomatizma.

Človek težko dela dve stvari obenem.

Izgublja stvari in je neorganiziran.

Bilateralna integracija

Težave, vsaj v otroštvu, pri uporabi jedilnega orodja ali pri zavezovanju čevljev.

Pomanjkanje avtomatizma se lahko zavleče v odraslo dobo.

Rokopis

Lahko je zelo neurejen, s prečrtanimi besedami in menjavanjem velikih in malih črk.

Človek nerodno drži svinčnik in roka se hitro utruji.

Pisanje morda nikoli ne postane avtomatsko.

Sledenje

Kadar bere, lahko spušča besede ali cele vrstice.

Problemi s prepisovanjem.

Strategije motorične integracije

Pri čimveč nalogah spodbujajte uporabo osebnega računalnika, da zmanjšate potrebo po ročnem pisanju.

Kjer je to možno, uporabljajte pomožne tehnologije, kar pomaga pri organizaciji.

Uporabljajte barvno kodiranje, da organizirate delovne naloge, dnevnik, domače življenje.

Eksperimentirajte s pripomočki za pisanje – svinčniki, kemičnimi, flomastri, markerji, debelimi svinčniki itd.

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 9

Težave pri vizualnem procesiranju

Vizualne motnje

Motnje zaradi nereda v ozadju, neurejene razporeditve strani, neurejene mize, preveč podrobnosti na tabli.

Motnje v tisku

Tisk navidez miglja ali pa je zmazan.

Človek se morda osredotoči na praznine med besedami, ne pa na besedilo.

Sledenje

Težave pri prehajanju iz ene vrstice v drugo.

Težko sledi besedilu, ko nekdo drug bere.

Problemi s prepisovanjem.

Prepoznavanje besed

Slab vizualni spomin za besede, tako da se človeku lahko celo dobro znane besede zdijo neznane.

Spomin za vzorce črk

Slab vizualni spomin za vzorce črk, tako da človek isto besedo zapiše na več različnih načinov v istem besedilu.

Strategije za odpravljanje težav pri vizualnem procesiranju

Uporabite barvni papir za opombe in razdeljeni material. To pomaga zmanjšati črno-beli kontrast, ki lahko otežuje branje.

Barvne prosojnice (prozorni acetati) – lahko eksperimentirate s črno-belim tiskom in vidite, če to pomaga, poskusite z različnimi barvami.

Uporabite prijazne fonte, kot so Comic Sans, Tahoma, Trebuchet ali Lucida San, izogibajte se fontu Times New Roman.

Eksperimentirajte z različnimi barvami ozadja in fontov na osebнем računalniku.

Poskusite poenostaviti zgradbo dokumenta in se izogibajte vizualnemu neredu.

Na eni strani naj ne bo preveč informacij.

Zagotovite bistvene informacije na ne-vizualne načine, kot so zvočni posnetki.

Pogovorite se o natisnjem materialu in spodbudite spraševanje ter razpravo.

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 10 P. 1

Strategije branja, pisanja, črkovanja in računanja

Strategije branja

Za bralce s težavami pri vizualnem procesiranju

Začnite z enostavnejšim materialom in spodbujajte počasno, pozorno branje.
Redno preverjajte pomen – po potrebi vsakih nekaj besed.
Uporabite zvočne posnetke: poslušajte in berite: berite brez posnetkov.
Eksperimentirajte z barvnimi filtri.

Za bralce s težavami pri slušnem procesiranju

Spodbujajte branje za zabavo in iz zanimanja.
Poučujte črkovanje, da povečate besednjak na pogled prepoznanih besed.
Spodbujajte uporabo konteksta in skladnje.
Najprej preberite toliko, da veste, za kaj gre, potem se vrnite k težkim ali neznanim besedam.

Za bralce s težavami pri motorični integraciji

Eksperimentirajte s kartami, da si pomagata pri sledenju.
Knjigo porinite malo vstran, naj ne bo povsem na sredini pred vami.

Za vse bralce

Uporabite spraševanje samega sebe, še posebej preden začnete brati nov material – 'Kaj od tega že vem?'
Vadite, kako iz besedila izluščiti, kar je bistveno.
Spodbujajte prilagodljivo branje – določene stvari beremo hitreje, druge pa počasneje in bolj pozorno.

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 10 P. 2

Strategije branja, pisanja, črkovanja in računanja – nadaljevanje

Strategije pisanja

Načrtovanje

Spodbujajte učence, da se pogovorijo, kaj hočejo napisati, preden začnejo pisati.

Uporabljajte predloge za rutinske pisne naloge.

Boljšim piscem demonstrirajte načrtovanje v mislih.

Rokopis

Eksperimentirajte z različnimi pisali, velikostmi papirja, položaji in načini držanja pisal.

Vadite vzorce črk.

Spodbujajte pisanje besed z eno potezo – tako prej postane samodejno.

Črkovanje

Spodbujajte učence, da imajo zvezke za zapisovanje težjih primerov črkovanja.

Demonstrirajte primerne strategije črkovanja; vizualne in leksikalne za tiste, ki imajo težave pri slušnem procesiranju; fonetične in ritmične za tiste, ki imajo težave z motoričnim ali vizualnim procesiranjem.

Struktura stavkov in ločila

To obdelujte skupaj; postavljanje ločil je bolj smiselno v odnosu do strukture stavkov.

Pregledovanje besedila

Spodbudite začetnike, da besedilo pregledujejo po kosih.

Spodbujajte vse učence, da v besedilu pregledajo najprej smisel, potem pa vse drugo.

Pomožne tehnologije

Kadar je to možno, uporabite te tehnologije, da se izognete težavam pri pisanju.

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 10 P. 3

Strategije branja, pisanja, črkovanja in računanja – nadaljevanje

Strategije črkovanja

Uporabite pomembne besede.
Osredotočite se na zanje pomembnejše besede.
Preglejte pravila, npr. množina itd.

Slušne

Uporabite kasete in zgoščenke za izgovorjavo.
Razvijte mnemoniko.
Uporabite rap, rime in ritem.
Uporabite glasno govorjenje/branje/recitiranje/ponavljanje.
Besedo izgovorite na smešen način (npr. Wed-nes-day).

Vizualne

Povežite besede s slikami in barvami.
Razbijte besede z uporabo fonetike.
Iščite besede v besedah.
Razvijte asociacije med črkami in slikami.
Uporabite besedila, v katerih v besedah manjkajo črke.
Označite del besede, na katerega se mora osredotočiti učenec (npr. acc-ommo-dation).

Kinestetične

Uporabite računalnike.
Poskusite oblikovati glino, da dobite črke in predmete.
Izdolbite zloge s prstom ali svinčnikom.
Uporabite ploščice s črkami.
Uporabite križanke.
Izrežite črke iz časopisov in revij.
Uporabite urejevalnik besedila.
Pišite besede tako, da jih ponavljate in da se ena črka drži druge.

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Strategije in metodologije opismenjevanja – Razdeljeni material 10 P. 4

Strategije branja, pisanja, črkovanja in računanja – nadaljevanje

Strategije računanja

Uporabite pravi denar.

Poskusite z igranjem vlog, jedilnimi listi, katalogi in seznamami nakupov.

Uporabite domine.

Uporabite igre s kartami , npr. pasjanso.

Poskusite s pasjanso na računalniku.

Vadite z avtobusnim voznim redom.

Naučite jih pretvarjati ure v štiriindvajseturni sistem (npr. 5 popoldne = 17h).

Igrajte tombolo.

Uporabite kuhanje, pri katerem je treba meriti, tehtati in določiti temperaturo.

Poskusite s pletenjem.

Razvijte barvne asociacije z različnimi operacijami, npr. modra za seštevanje, zelena za odštevanje itd.

Naredite seznam besed, ki opisujejo različne operacije – seštevanje je dodati ali plus ali povečanje.

Uporabite predmete, kot so vžigalice, palčke od sladoleda ali kocke.

Uporabite pomožno tehnologijo.

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Učno okolje – Razdeljeni material 2

Motivacija

Stephen Lieb meni, da je vsaj šest dejavnikov, ki so vir motivacije za učenje odraslih:

Pridobiti nove prijatelje, zadovoljiti potrebo po druženju in prijateljstvu.

Slediti navodilom nekoga drugega: izpolniti pričakovanja ali priporočila nekoga, ki je uradna avtoriteta.

Izboljšati sposobnost služiti človeštvu, pripraviti se na služenje skupnosti in izboljšati sposobnost sodelovanja pri delu v skupnosti.

Doseči višji položaj v službi, zagotoviti si poklicni napredek in slediti konkurenci.

Premagati dolgčas, poskrbeti za prekinitev rutine doma in v službi ter poskrbeti za odmor med zahtevnimi vsakodnevnimi opravili.

Učiti se zaradi učenja samega, pridobivati znanje kot tako in zadovoljiti radovednost.

Do katere mere se strinjate s tem, kar pravi Lieb?

Vas je pri učenju kdaj motiviralo kaj od zgoraj navedenega?

Kaj vas motivira, da se udeležujete tega tečaja?

Modul: Načela izobraževanja odraslih na področju opismenjevanja in osnovnega izobraževanja

Učenje okolje – Razdeljeni material 3

Ovrednotenje: Učno okolje

Pojasnite, kako bi v učni situaciji presegli specifične ovire v zvezi z (študije primerov so vam lahko v pomoč):

1. Nizko motivacijo

2. Nizko samozavestjo

3. Čustvenim stresom in zaskrbljenostjo

4. Fizičnim okoljem

Načrtovanje programa poučevanja – Razdeljeni material

Kako načrtovati program poučevanja

Prosim, razvijte načrt za program na vašem področju dela. Uporabite razdeljeni material v tem modulu. Če je možno, naredite časovni pregled. Svoj načrt napišite na prekrivanko. Potem ga predstavite skupini in pridobite povratne informacije. Vprašanja spodaj so smernice za vaš načrt.

Ciljna skupina

Kdo je vaša ciljna skupina?

Je skupina že oblikovana ali jo morate šele ustvariti z novačenjem?

Katere informacije imate in kaj morate še izvesti?

Katere so najbolj vidne težave?

Cilji in smotri

Kateri predmet obravnava program?

Katere informacije morajo udeleženci dati ali dobiti?

Katere sposobnosti morajo pridobiti?

Kakšni bodo rezultati?

Začetek

Kako se bosta predstavila mentor in skupina?

Kako boste predstavili predmet, ki ga obravnava program?

Ali nameravate uporabiti kakšno vajo, da prebijete led?

Katere informacije morajo dobiti udeleženci?

Metode

Katere strategije in metode so primerne za to ciljno skupino?

Katere metode ustrezajo temam?

Katere metode bodo pripomogle k interakciji v skupini?

Ali uporabljate delovne liste ali razdeljeni material?

Delovne enote

Kako se snov razdeli v primerne učne enote?

Kako so enote porazdeljene v času delavnice?

Konec

Kako bodo udeleženci ohranili, kar so se naučili?

Kako boste ovrednotili program?

Boste podelili spričevala?

Kaj se bo zgodilo po koncu programa?